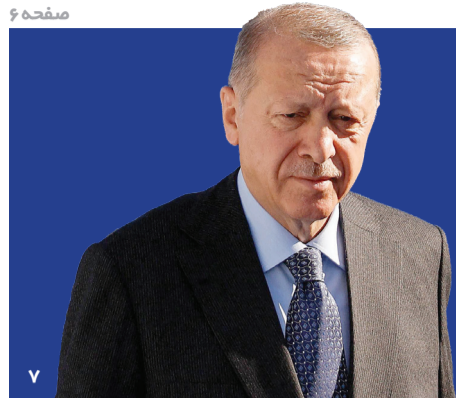

آینده سرمایه انسانی کشور در علوم و مهندسی در خطر است

صفحه ۶

سلطانایسم زندانبان ارس

پشت صحنه ایده جاه طلبانه ترکیه درباره حبس ۸۳ درصد آب ارس چیست؟

روزنامه خبری تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان
۱۶ صفحه
۵۰۰۰ تومان

فرهنگستان

شماره مسلسل ۲۴۴۶
تیراژ ۱۹ فروردین ۱۴۰۴
۲۷ رشتان ۱۴۴۵
۲۰۲۴ آریل
شماره ۲۱۰۸۰

7 Apr 2024 | vol.15 | No. 4108 | 16 Pages

تغییر در تحول

رئیس سازمان صداوسیما می گوید برنامه های نوروزی با رشد ۸ درصدی مخاطب روبه رو شده است، به نظر می رسد میان فاصله گرفتن از ایده های تحولی و جذب مخاطب رابطه مستقیم وجود دارد

۱۳ و ۱۲

درباره پیشنهاد طنزگونه جناب عبدالحمید پس از واقعه شرق کشور

سردسته ترور یست ها را می شناسید که پیشنهاد گفت و گوهی دهید؟

۲

تشکل های دانشجویی در جلسه با رئیس جمهور از وزرا سوال کردند

نقد درون گفتمانی در پاستور

۵،۴

درباره ۲ متن مبتذل از یک مترجم و یک منبری

جامعه نمایشی ممکن است شما را طرفدار اسرائیل کند!

۲

فیلم «اوپنهایمر» به مثابه یک متن سیاسی

فیلم ملاحظه شد اوپنهایمر به دلیل عدم شفافیت اهداف پروژه منتهن که خود مدیر علمی آن بود و تردید در اهداف اعلام شده در استفاده از بسبب تنمی، از تمرکز تحقیقات روی بسبب هیدروژنی جلوگیری کرد.

اهمیت آزادی بیان و گفت و گو و لزوم حفظ بندی پروژهای، پتانسیل خلاقیت و نوآوری در فضای آزاد، محترمانه، امن و سالم به حداکثر خود می رسد چه بسیار گروه های کور و ولنجلی که در طوفان گفت و گو و تعامل آزاد بارشده و البته چه بسیار از راه حل ها که در فضای خفقان و سنگین بورکراسی مقیم مانده است. اساساً نوآوری های علمی زمانی به سرمایه علمی تبدیل می شوند که در شرایط آزاد و حمایت گزیده قرار بگیرند، در غیر این صورت، یا گروه را ترک کرده و یا در انزوا و بازدهی حداقلی حبس می شوند. البته این به معنای آزاد بودن تبادل اطلاعات خارج از جامعه علمی نیست. انتضای توسعه فناوری های حیاتی ایجاب می کند اطلاعات طبقه بندی و حیاط بندی شده از معرض انتشار بی ضابطه مصون بماند. این مهم البته نیازمند شفاف سازی و تعیین مرزها توسط مدیران است. فیلم نشان می دهد علی رقم فضای آزاد گفت و گو میان دانشمندان، دولت در حوزه حیاط بندی به کنترل و نظارت افراطی روی آورده که این مساله خود باعث ایجاد بی اعتمادی، سوء برداشت و ناراضی بین افراد می شد و گاهی تبادل اطلاعات ضروری میان دانشمندان را دشوار می کرد. - تقویت سیستم حل تعارض: در هر جامعه ای اعم از کوچک و چه بزرگ، وجود اختلاف در نظر و روش انجام کار بسیار طبیعی و اجتناب ناپذیر است. تسهیل امکان بروز بیان این اختلافات و طراحی مکانیسم هم افزا جهت مدیریت آن، از انباشت سوء تفاهات، اغراض شخصی و تبدیل اختلافات به بحران در اجراء تصمیم سازی جلوگیری می کند. پنهان کاری، سکوت و عدم واکنش به وقایع از نشانه های استی که نشان می دهد سیستم برای حل تعارضات خود دچار بیست شده و در رسیدن به اهداف خود ناکام خواهد ماند.

پرهیز از رقابت با سرآمدان علم و فناوری: گاهی رقابت منفی ناشی از عدم درک جایگاه سیاستمدار و دانشمند در حکمرانی نظام علم و فناوری است. این فیلم نشان می دهد تعامل بین قدرت سیاسی و اجرایی و قدرت علمی می تواند چالش برانگیز باشد. در حالی که سیاستمداران مسئول تصمیم نهایی در مورد استفاده و کاربست علم فناوری هستند، دانشمندان نیز به عنوان صاحبان نوآوری باید نقش کلیدی در مشاوره و ارائه چشم انداز کاربستی و اخلاقی در فناوری نوآوری داشته باشند. این نه صرفاً مربوط به توان تخصصی آنان که مرتبط با منزلت اخلاقی و اجتماعی شان است، در بسیاری از جوامع، جایگاه علمی از بالاترین منزلت اجتماعی برخوردار است و گاهی این جایگاه به مثابه یک نیروی سازه اجتماعی می تواند روندهای سیاسی و اجتماعی جامعه را تعیین یا تغییر دهد. این جایگاه ذاتاً از رشد، آگاه موجب غلبه دیگر افراد از جمله سیاستمداران و راهبران اجرایی می شود. رقابت های غیر حرفه ای و شخصی در سیستمی وجود دارد اما در تعامل دو سیستم اجرایی و علمی به نظر نمی رسد بازنده اصلی دانشمندان، اعضای هیات علمی و فنوران باشند. آنان ضمن برخورداری از مقبولیت و اعتماد اجتماعی اساساً کمتر زمان خود را برای غرض ورزی های شخصی تلف کرده و برعکس انرژی خود را برای فتح قله های جدید در علم و فناوری متمرکز و خیره می کنند. در فیلم ملاحظه شد با وجود سربلندی های استراوس از رئیس کمیسیون انرژی اتمی (انشیستین و اوپنهایمر) این دو اقیانوس ذرات در مورد موضوع نحوه اثر استفاده از بسبب هسته ای بر جهان تنظیم کرده بودند نه خصوصت با مدیران بالادستی و اجرایی. در حالی که استراوس انرژی خود را برای بی اعتبار سازی اوپنهایمر هدر داد و نتوانست حمایت اجتماعی و سیاسی لازم را علیه او جمع کند ضمن آنکه اعتبار و شهرت او نیز نهایتاً آسیب دید. - جمع بندی: دو مجموع می توان گفت تفسیر فیلم اوپنهایمر به مثابه یک متن سیاسی و نکته مهم داشت، آنکه برخلاف تصور رایج بیشتر پیشرفت های اقتصادی و فنواری ناشی از نوآوری شرکت ها و افراد ندرتاً ناشی از سرمایه گذاری و توجه ویژه سیاستمداران و سرمایه گذاری انبوه، قریباً همیشه از اعتبار سازی اوپنهایمر هدر داد و نتوانست حمایت اجتماعی و مالی لازم را علیه او جمع کند ضمن آنکه اعتبار و شهرت او نیز نهایتاً آسیب دید. - جمع بندی: دو مجموع می توان گفت تفسیر فیلم اوپنهایمر به مثابه یک متن سیاسی و نکته مهم داشت، آنکه برخلاف تصور رایج بیشتر پیشرفت های اقتصادی و فنواری ناشی از نوآوری شرکت ها و افراد ندرتاً ناشی از سرمایه گذاری و توجه ویژه سیاستمداران و سرمایه گذاری انبوه، قریباً همیشه از اعتبار سازی اوپنهایمر هدر داد و نتوانست حمایت اجتماعی و مالی لازم را علیه او جمع کند ضمن آنکه اعتبار و شهرت او نیز نهایتاً آسیب دید.

راضیه مهرایی کوشکی
عضو هیات علمی پژوهشگاه مطالعات فناوری

فیلم «اوپنهایمر» به کارگردانی «کریستوفر نولان» در سال ۲۰۲۳ تولید شد و توانست در بخش های مختلف، جایزه اسکار ۲۰۲۴ را از آن خود کند. این فیلم به زندگی «جی. اریبرگ اوپنهایمر» دانشمند فیزیک نظری می پردازد که به عنوان پدر بسبب اتمی آمریکا و رهبر علمی «پروژه منتهن» شناخته می شود. این اثر به مناسبت پیچیده میان این دانشمند با سیستم حکمرانی آمریکا می پردازد و نشان می دهد چگونه این ظرفیت علمی، در مسیر اهداف نظامی این کشور و توسعه یک فناوری مخرب و غیر انسانی به خدمت گرفته می شود. در عین حال این روایت می تواند در خدمت اهداف مشروع، انسانی و دفاعی نیز بازخوانی شود با این پرسش که ظرفیت های برتر فنار و علمی چگونه در مسیر اهداف توسعه ای و حیاتی کشور تجمیع شوند؟

چهار چوب تحلیل فیلم: هرمنوتیک مفسر محور
هدف این نوشتار نقد و بررسی و فیلم اوپنهایمر نیست بلکه به شیوه آگادامی، در علم هرمنوتیک هدف آن است که از این فیلم به مثابه یک متن سیاسی، آنگاه شده و معانی جدید و کمتر دیده شده ای احصا شود که می تواند در خدمت حکمرانی بهتر جامعه نوآوری و فنواری کشورمان قرار گیرد. در سوی سیاسی که «مفسر از بین مناسبات طراحی شده میان کاراکترها یافته و در یک تعامل رفت و برگشتی میان فضای تاریخی فیلم و اقتضات امروری نظام نوآوری آنها را صورت بندی کرده است. لذا کارگزاران احصا شده لزوماً انعکاسی از نظر اصلی مولف فیلم نیست و افزاینده با افق معنایی و تجربی خود می تواند گزاره های بیشتری به این متن اضافه یا بکسرد.

درس های سیاسی
از منظر جامعه شناسی عرصه سیاست، صحنه تعیین کردن منابع ارزش های اصلی جامعه و توزیع آن در کل سیستم اجتماعی است. به علاوه کارکرد ویژه حوضه سیاست، افزایش نفوذ و اقتدار در عرصه ملی و بین المللی و نیز راهبری آثار مطلوب در حوزه راهبردی چون اقتصاد و فرهنگ است. از سوی دیگر علم، علم نوآوری و فنواری منبع و ابزاری بنیادین برای توسعه علمی، اقتصادی و فنواری کشورمان تلقی شده است. تعامل هم افزای این دو عرصه یعنی سیاست نوآوری می تواند اقتدار و امنیت ملی و توسعه و رفاه را برای یک ملت رقم بزند. بروز عینی این ارتباط (اعم از هم افزا و تقابلی) را می توان میان نماییده هر دو عرصه یعنی سیاستمداران و مدیران اجرایی و دانشمندان و فنوران ملاحظه کرد. فیلم اوپنهایمر تا حدی این رابطه را نشان می دهد. در ریافت جایزه اسکار توسط این فیلم و برجسته شدن محتوای این فیلم در میان افکار عمومی، بهانه ای شد گزاره های مربوط به تعامل سیاست و نوآوری و نحوه حکمرانی جامعه نوآور، درشت تر یا ریزگوارتر. مهم ترین این درس ها عبارتند از:

لزوم جامعه سازی در حوزه فنواری های حیاتی و عدم تقابل حمایت های مقطعی و موردی: فیلم اوپنهایمر و نیز عملکرد اوپنهایمر علم و فنواری در دنیا به ویژه آمریکا نشان می دهد زمانی که یک فنواری اهمیت حیاتی و راهبردی برای امنیت و رفاه یک جامعه پیدا می کند بیرون آن، جامعه ای حمایتی تشکیل می شود به بیان دیگر زمانی که تغییر بنیادین اقتصاد و امنیت جوامع به توسعه یک نوآوری علمی و یا فنی وابسته می شود، دولت ها با تمام ظرفیت و امکانات، پیرامون آن یک جامعه حمایتی ایجاد می کنند. در این جامعه همه امکانات مادی، اجتماعی و فردی و خانوادگی با یکدیگر ادغام می شود تا حمایت سیستمی لازم برای بروز نوآوری فراهم شود. در فیلم ملاحظه شد زیست شهری و فیزیکی سامان یافت تا خانواده در کنار فنوران و نوآوران به کارکردهای روزی و روانی خود ادامه دهد و جامعه علمی به دور از دغدغه های معیشتی و روانی بر اهداف حیاتی تعیین شده متمرکز شود. در این جامعه لزوماً افراد به لحاظ گرایش های سیاسی و فکری همسان نیستند اما انرژی، تعهد و تخصص آنها در رسیدن به یک هدف واحد تجمیع و حمایت می شود. در این رویکرد جذاب و حفظ استعداد های برتر نیز تسهیل می شود. لذا توسعه در حوزه فنواری های حیاتی امروز چون هوش مصنوعی، محاسبات کوانتومی و... نیز ایجاب می کند سیاستمداران و مدیران از حمایت های مقطعی، موردی و جزو کم اثر، فراتر رفته یک سیستم اجتماعی - رفاهی و حمایتی طراحی کنند. هر میزان از لیبرال و اهمیت یک فنواری برای سیاستمداران بیشتر شده باید اهتمام آنان برای ایجاد یک جامعه حمایتی از آن بیشتر شود. - توجه به ساختار سازی ارگانیک و پرهیز از نگاه مکانیکی و متصلب: جامعه فنوران نوآوران زمانی به بازدهی مطلوب تری می شود که در یک ساختار ارگانیک مستقر شوند. در این جامعه هر فرد با توجه به متنوع نظری و تجربی با رویکردهای مختلف حاضر می شوند. تا نوآوری در بستری از دیدگاه های مختلف امتصاصی خلق شود. در این چهارچوب به جای دست کاری و استاندارد کردن فنور علمی افراد به کارگیری آنها در جایگاه های غیر مرتبط، از افراد خراسته می شود خود واقعی خویش را در مناسبت ترین جایگاه، بروز دهند تا توان و انرژی افراد درگیر یادگیری مجدد و تطبیق با شرایط متصلب نشود. در فیلم ملاحظه شد از افراد خراسته می شود تا متناسب با هویت و دانش خود مشارکت کنند و دیگر ساخت هویت نمایشی استاندارد شده و تحمیلی نشوند.

توجه به روایت سازی و هویت سازی در حوزه نوآوری: در پروژه های راهبردی و حیاتی لازم است انگیزه و توجه نخبگان علمی و فنوران در مطلوب ترین حالت خود قرار گیرد، در این راستا قرار دادن مأموریت فرد در نقطه عطف تاریخی و سرزنش ساز کشور، یک اصل اساسی است. در فیلم اوپنهایمر این مهم در بین مسابقه سرزنش ساز میان «ما» و «دیگری» روایت سازی شده که استحقاق پیشی گرفتن از ما را داشت و سرزنش جنگ جهانی دوم توسط کنترا بیشتر انسان ها به بزرگی خودی در ساخت مبد تم وابسته شد. - شفافیت در اهداف و رویه ها: گاهی ایستایی، تردید و توقف ها مربوط به عدم شفافیت در اهداف و تاکتیک بودن اطلاعات زمینه ای است. این مساله اعتماد میان نوآوران و مدیران اجرایی را تضعیف می کند و گاهی برخی از مسیرهای نوآوری بی آنکه مدیران متوجه شوند مسدود می شود. در

انا لله و انا الیه راجعون
همکار گرامی جناب آقای دکتر علیرضا ناجی
رئیس محترم آزمایشگاه و بیروس شناسی بیمرستان دکتر مسیح دانشوری
مصیبت وارده را به جنابعالی تسلیت عرض نموده و از درگاه خداوند متعال برای آن مرحوم رحمت واسعه الهی و برای شما و سایر بازماندگان صبر و اجر مسالت می نمایم.
علی اکبر لایچی

فصل جدید رادیو مضمون منتشر شد | اسکن کنید
مضمون
عیدانه «فرهیختگان» و «رادیو مضمون»
گپ و گفت هایی با اهل فرهنگ و ادب درباره کتاب، رسانه و فرهنگ است
این فصل را با ما بشنو
با گفتارهایی از
رضا امیرخانی، یلدا ابتهاج
منصور ضابطیان، احمد دهقان
هوشنگ گلکانی، ایوب آقاخانی
احسان رضایی، محمد کاظم کاظمی و...
@radiomazmoon
www.hamishedarmiyan.com

طراح: ارش فروری، فرهنگستان